

เมณฑกเศรฐฐ
ผู้ใญบุญ (๖)

ธรรมดาพวกมนุษย์ ย่อมไปสู่สำนักของพวกมนุษย์
พวกโคก็ไปสู่ฝูงโค บรรพชิตก็ไปสู่สำนักของบรรพชิต
บัณฑิตก็เข้าไปหาพวกบัณฑิต

เม ณฑ ก เ ร ช ฐ ี ผู้ ใ จ บ ญ (๖)

๔๓๑

วันเวลาที่หมุนเวียนเปลี่ยนไป ทำให้สรรพสิ่งเปลี่ยนแปลง ชีวิตก็ผันแปร จากวัยเด็ก วัยรุ่น วัยหนุ่มสาวที่เต็มเปี่ยมด้วยพลัง ก็ค่อยๆ ร่วงโรย ดุจดวงอาทิตย์เคลื่อนคล้อยในยามอัสดง แต่ สิ่งหนึ่งที่ยังมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา คือ เป้าหมาย และมโนปณิธานอันแน่วแน่ วันเวลาที่ผ่านไป บางคนก็มีความ ภาควิมใจในชีวิต แต่บางคนกลับรู้สึกเสียดายเวลา และโอกาส ดีๆ ที่ผ่านไป แต่ไม่มีคำว่าสายเกินไปสำหรับการสร้างความดี เราสามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้เสมอ ด้วยการทำสิ่งใหม่ๆ ที่ดีๆ ที่ทำให้ใจสงบสุข พลิกใจที่ห่อเหี่ยวให้กลับมาสดชื่น ยกใจที่ อ่อนล้าให้หันมากล้าแกร่ง และกล้าเผชิญหน้ากับความจริง ไม่ยอมพ่ายแพ้ต่ออุปสรรค ให้ถือว่าอุปสรรคเป็นเสมือน บทเรียนของชีวิต ที่ทุกคนต้องเรียนรู้ และก้าวข้ามไปให้ได้ โดยเฉพาะการไปสู่ฝั่งพระนิพพานนั้น จะต้องก้าวข้ามอุปสรรค อันยิ่งใหญ่คือสังสารวัฏ เอาชนะกิเลสอาสวะทั้งปวง ด้วยการ หมั่นเจริญสมาธิภาวนา ทำใจหยุดนิ่งเป็นประจำสม่ำเสมอ

มีสุภาษิตที่ปรากฏในอรรถกถา ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

**“ธรรมดาพวกมมนุษย์ ย่อมไปสู่สำนักของพวกมมนุษย์
พวกโคก็ไปสู่ฝูงโค บรรพชิตก็ไปสู่สำนักของบรรพชิต
บัณฑิตก็เข้าไปหาพวกบัณฑิต”**

เมธชก เศรษฐี ผู้ใจบุญ (๖)

๔๓๒

ธรรมชาติของสรรพสัตว์ที่เกิดมาในโลกนี้ จะคบหาสมาคมหรือเข้าหากันได้ตามธาตุธรรมชาติ มีจิตอหังการ อนุสัย และอาสยะตรงกัน จิตคือความประพฤติ ที่เป็นไปทางกาย วาจา ใจ มีทั้งสุจริต และทุจริต อหังการของหมู่สัตว์แต่ละประเภทก็ไม่เหมือนกัน มีทั้งที่โน้มไปในทางที่ดี และไม่ดี อนุสัยคือตัวกิเลสที่นอนเนื่องอยู่ในขันธสันดานของสัตว์ ซึ่งติดมาข้ามภพข้ามชาติ บางคนรู้ทันก็หมั่นขจัดข้อบกพร่องออกไป แต่คนที่ไม่รู้จักพอกพูนให้หนาแน่นขึ้นไปเรื่อยๆ แล้วสิ่งที่ทั้งดี และไม่ดีที่ท่าลงไป ก็ติดอยู่ในกลางกายของบุคคลนั้น ไม่ได้สูญหายไปไหน

อาสยะ คือความประสงค์ที่คล้ายคลึงกัน บางคนมีอหังการในทางกามคุณ แต่บางคนก็มีฉันทะในทางเนกขัมมะคืออยากออกจากกาม อาสยะจึงเปรียบเสมือนแรงบันดาลใจที่คอยกระตุ้นเตือนอยู่ภายในใจ ให้อยากทำความดีหรือความชั่ว บางท่านก็มีธุลีคือ กิเลสในดวงตาเบาบาง บางท่านก็มีธุลีกิเลสหนา แต่ก็ปรารถนาที่จะทำตนให้หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ จึงจำต้องหมั่นปรารถนาความเพียรให้มาก

เพราะฉะนั้น การคบหาสมาคมกันของหมู่สัตว์ กระทั่งถึงมวลมนุษยชาติ ทุกชาติ ทุกภาษา ทุกศาสนา ทุกเผ่าพันธุ์ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของธาตุธรรมชาติที่ใกล้เคียงกัน ใครมีบุญมากก็อยู่ในแวดวงของผู้มีบุญ ถ้าเราลังเกตดูจะพบว่าเศรษฐกิจเข้ากับ

เมณฑกเศรษฐีผู้ใจบุญ (๖)

๔๓๓

หมู่เศรษฐี คนจนสมาคมกับหมู่คนจน หากมีธาตุธรรมในระดับที่สามารถจะบรรลุธรรมได้ บุญจะดึงดูดเข้าหาครูบาอาจารย์ที่สามารถสอนตนให้หมดกิเลสได้ แม้จะถูกกีดขวางจากผู้ที่ไม่หวังดี แต่บุญในตัวจะดักเตือนให้รู้ว่า บุคคลใดเป็นผู้สอนหนทางไปสู่ความบริสุทธิ์หลุดพ้น ทางใดเป็นหนทางที่ถูกต้อง เป็นหนทางไปสู่สวรรค์ และพระนิพพาน และจะคบหากับบุคคลนั้น

เหมือนอย่างเส้นทางชีวิตอันงดงามของท่านเมณฑกเศรษฐี ผู้ผ่านการสร้างบารมีกับพระลัมมาลัมพุทธานมาแล้วหลายพระองค์ ซึ่งหลวงพ่อยอยนำมาเล่าให้ได้ศึกษากันนั้น เราจะสังเกตเห็นว่า ท่านเศรษฐีได้เสวยสมบัติอันเลิศที่เป็นโลกียะทั้งที่เป็นของมนุษย์ และที่เป็นของทิพย์ ครั้งนี้พวกเราจะได้รับทราบตอนที่ท่านเศรษฐีจะได้สมบัติอันเป็นโลกุตระคือได้นิพพานสมบัติ

*เมื่อพระบรมศาสดาทรงเห็นอุปนิสัยแห่งโสดาปัตติผลของท่านผู้มีบุญทั้ง ๖ ท่าน คือ เมณฑกเศรษฐี ภรรยาของเศรษฐีชื่อว่าจันทปทุมมา ลูกชายชื่อธัญชัยเศรษฐี ลูกสะใภ้ชื่อสมณาเทวี หลานสาวชื่อวิสาขา และทาสคนสนิทชื่อปณณะ จึง

เมณฑกเศรษฐีผู้ใจบุญ (๖)

๔๓๔

เสด็จไปยังเมืองภททียนคร พร้อมทั้งภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ ทรงประทับอยู่ในชาตียาวัน เพื่อรอคอยการมาเข้าเฝ้าของท่านเศรษฐี

ท่านเมณฑกเศรษฐี ได้ฟังการพรรณนาคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจากเพื่อนว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ทรงเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ ทรงบรรลुวิชาและจรณะ เสด็จไปดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกบุรุษที่ควรฝึก ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาของทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกธรรมอันบริสุทธ์ เมื่อท่านเศรษฐีฟังแล้วเกิดความปีติขลุขุชั้น จากนั้นจึงชักชวนภรรยา ลูกชาย ลูกสะใภ้ หลานสาว และคนรับใช้คนสนิทไปเข้าเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ในขณะที่ทั้ง ๖ ท่าน กำลังนั่งยานออกจากภททียนคร เพื่อเดินทางไปเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า พวกเดียรถีย์ซึ่งเป็นนักบวชนอกศาสนา เห็นเมณฑกคหบดีมาแต่ไกล ก็ทักทายไต่ถามว่า “ท่านคหบดี ท่านจะรีบไปที่ไหนกัน” พอรู้ว่าท่านเศรษฐีพร้อมหมู่ญาติ กำลังไปเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็กลัวว่าท่านเศรษฐีจะหันไปนับถือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงพากันกล่าวห้ามว่า “ท่านเศรษฐี ท่านเป็นกิริยวาทะ จะไปเฝ้าสมณโคตมผู้เป็นอกิริยวาทะได้อย่างไรกัน เพราะพระสมณโคตมเป็น

เมณฑกเศรษฐีผู้ใจบุญ (๖)

๔๓๕

อภิริยวาทะ แสดงธรรมเพื่อความไม่ทำ และแนะนำสาวกตาม
แนวนั้น การไปเฝ้าพระสมณโคดมจะมีประโยชน์อะไร ท่าน
อย่าได้ไปเข้าเฝ้าให้เสียเวลาเลย”

เนื่องจากเมณฑกเศรษฐีสั่งสมบุญมามาก และอธิษฐาน
จิตไว้อย่างดีว่า ขอให้ได้พบพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านจึง
สามารถแยกแยะได้ด้วยตนเองว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็น
บุคคลผู้เลิศ และเป็นพระอรหันต์โดยไม่ต้องสงสัย เพราะฉะนั้น
จึงมิได้ใส่ใจคำทักท้วงของพวกเดียรฉัตร ท่านสั่งให้นายสารถีรีบ
ขับยานมุงหน้าตรงต่อชาติยาวันโดยเร็ว ขณะเดินทางก็เจริญ
พุทธานุสตินึกถึงพุทธคุณไปด้วย ความปีติเลื่อมใสก็เกิดขึ้นในใจ
ของท่านตลอดเวลา เมื่อไปถึงได้รับลงจากรถ เดินเข้าไปถวาย
บังคมพระพุทธรองค์ กราบด้วยเบญจางคประดิษฐ์ แล้วนั่งรอ
ฟังธรรมจากพระองค์ต่อไป

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงแสดงอนุปูปกัถาคือ ทรง
ประกาศทานกถาว่าด้วยประโยชน์ของการให้ทาน ทานเป็นสิ่ง
สำคัญต่อการเดินทางไกลในสังสารวัฏ จะช่วยประคับประคอง
ชีวิตให้มีความเป็นอยู่อย่างไม้อัดคัดขัดสน ทรงแสดงสิลกถา ซึ่ง
ให้เห็นประโยชน์ของการรักษาศีล ว่าการประพฤติสุจริต จะ
นำพาชีวิตไปสู่สวรรค์ ทรงแสดงลักคกถา ว่าด้วยการเสวยสุข

เมณฑกเศรษฐี ผู้ใจบุญ (๖)

๔๓๖

ในสวรรค์ชั้นต่างๆ เพราะเป็นผลที่เกิดจากการทำทานและรักษาศีลไว้เป็นอย่างดี ทรงแสดงกามาทีนวกถาคือ โทษของกามอันเศร้าหมอง ไม่ว่าจะเป็นกามอันเป็นของมนุษย์หรือของทิพย์ยังเป็นสุขที่มีทุกข์เจือปนอยู่ไม่ใช่ประโยชน์อย่างสูงสุด กามคุณ ๕ นี้ ทำหน้าที่ตรึงใจหมู่มวลสัตว์ให้ติดอยู่ในภพสาม จึงไม่สามารถพบสุขอันเป็นอมตะคือ พระนิพพานได้ ฉะนั้นเมื่อปรารถนาสุขอย่างยิ่ง ก็ต้องทิ้งเบญจกามคุณให้ได้

ประการสุดท้าย ทรงแสดงเนกขัมมานิสังสกถา คือ อานิสงส์ในการออกจากกาม เพราะจะเป็นทางมาแห่งการเสวยเอกัณตบรมสุข จะเข้าถึงได้ใจจะต้องปลอดจากกามฉันทะ ต้องปลดต้องปล่อยต้องวางจากสิ่งต่างๆ ที่เคยยึดมั่นถือมั่น เมื่อพระองค์ทรงทราบว่า ท่านเศรษฐีมีใจผ่องใสปลอดจากนิรวันแล้ว จึงทรงแสดงอริยสัจสี่ไปตามลำดับ ท่านเมณฑกเศรษฐี และคณะก็ปล่อยใจไปตามกระแสพระธรรมเทศนา ในที่สุดก็ได้บรรลุมรรคเป็นพระโสดาบันกันทุกคน

เราจะเห็นได้ว่า ผู้ที่สั่งสมบุญมาดี และได้อธิษฐานจิตกำกับไว้อย่างดีแล้ว ท่านจะไม่หวั่นไหวในคำพูดของคนพาล ไม่สนใจอุปสรรคใดๆ ทั้งสิ้น เมื่อถึงเวลาบุญส่งผล ผู้มีบุญจะได้สมบัติที่เป็นโลกียะ ตั้งแต่รูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติ ลาภ

เมธชกเศรษฐี ผู้ใจบุญ (๖)

๔๓๓

ยศ สรรเสริญ เกิดมาทั้งรวย สวย ฉลาด สมปรารถนาในทุกสิ่ง
เมื่อมีโอกาสได้ฟังธรรมจะได้สมบัติที่เป็นโลกุตตระคือ มรรคผล
นิพพาน บุญนั้นดึงดูดให้ได้นิพพานสมบัติ ดังนั้นทุกท่านต้อง
หมั่นสั่งสมบุญไว้มากๆ เราจะต้องไปเอาสมบัติจักรพรรดิ-
ดักไม้พรงที่สามารถหล่อเลี้ยงคนได้ทั้งโลก เพื่อเราและชาวโลก
จะได้ประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างเต็มที่ อันเป็นเหตุให้ได้นิพพาน-
สมบัติในที่สุด และให้หมั่นนั่งสมาธิกันมากๆ แล้วเราจะได้
เข้าถึงพระรัตนตรัยซึ่งเป็นที่พึ่งที่ระลึกภายในกันทุกๆ คน

